

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΤΣΙΡΙΜΠΑ

Υφηγητοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας

ΚΡΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ ΕΙΣ ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ

(Ἔκδ. A. R. Benner - Fr. Fobes, Alkiphron - Aelian - Philostratus
the lettres, London 1949)

Τὴν κατὰ δύναμιν ἄρσιν ἢ μείωσιν τῆς ἐρμηνευτικῆς δυσχερείας χωρίων
τινῶν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ νεοπυθαγορείου¹ *Φιλοστράτου* τοῦ Ἀθηναίου²,
τῆς ὑφισταμένης, νομίζω, παρ' ὅλας τὰς ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος μέχρι σήμερον
κατὰ καιροὺς ἀξιολόγους σχετικὰς προσπαθείας ἰδίᾳ τῶν G. Olearius, K.
Kayser, J. F. Boissonade, A. Westermann, R. Hercher, A. Benner - Fr.
Fobes³ ἐπιδιώκω μὲν διὰ τῆς ἀνὰ χεῖρας κριτικῆς μελέτης, ἀλλ' ἀμφιβάλλων
διὰ τὴν ἐπιτευξίν της ἐπαναλαμβάνω τὸ τοῦ Boissonade⁴: puto meliores
libros esse exspectandos aut meliorem me criticum.

1

Ἐπιστ. 5 (στίχ. 14, σ. 420).

αἵματος μὴ στεφανώμεθα· φεύγωμεν ἄνθος, δὲ μηδὲ Ἀφροδίτης φεί-
δεται.

Προτιμῶ τὴν διὰ τῶν πλείστων χειρογράφων τῆς 1ης οἰκογενείας αὐτῶν
παραδοθεῖσαν ἡμῖν γραφήν⁵:

ἀλλὰ τί μὴ στεφανούμεθα ἄνθος, δὲ οὐδ' Ἀφροδίτης φείδεται;⁶ παρὰ

α) τὴν χοῆσιν τοῦ ἐνεστωτικοῦ τύπου στεφανούμεθα ἀντὶ τοῦ μελλοντικοῦ
στεφανωσόμεθα, ὅπερ συχνάκις γίνεται⁷ καὶ β) τὴν μετ' αἰτιατικῆς σύντα-

1. Πρβλ. Ed. Zeller, Philosophie der Griechen 2 Aufl. III, 2, σ. 133 κ.ε.

2. Πρβλ. W. Schmid, Gr. Lit. II, 2, σ. 772 κ.ε.

3. Πρβλ. W. Schmid, Gr. Lit. II, 2, σ. 785.

4. Βλ. J. Fr. Boissonade, Philostrati Epistolæ, Parisiis et Lipsiæ, 1842, σ. 120.

5. Διὰ πλείονα περὶ τῶν προτεινομένων ἐνταῦθα γραφῶν βλ. J. Fr. Boissonade, Philostrati Epistolæ, Parisiis et Lipsiæ, 1842, σ. 107 καὶ 206.

6. Βλ. ἔκδ. R. Hercher, Epistolographi Græci, Parisiis, 1873, σ. 468.

7. Πρβλ. R. Kühner, Ausf. Gr. Grammm., II, T. 1. Abt. § 382, 5.

ξιν τοῦ ρ. στεφανοῦμαι, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀσυνήθης, π.χ. στεφανωσάμενος αὐτὸν (τὸν στέφανον)¹, — φυτὸν στεφανούμενος².

Ὁ ἀποστολεὺς τῆς ἐπιστολῆς ταύτης πληροφορεῖ τό, πρὸς ὃ ἀποστέλλεται αὕτη παραπονούμενον κατ' αὐτοῦ μειράκιον, ὅτι δὲν τῷ ἀπέστειλε ρόδα, διότι ἔχει τοῦτο ἴδια καὶ διότι ἡ ἀκάνθη αὐτῶν ἔκτισέ ποτε παριοῦσαν τὴν Ἀφροδίτην.

Διὰ τῆς παραδοθείσης γραφῆς *μή*, ἐν ᾗ τῶν προειρημένων ἰσχυρισμῶν τοῦ ἐπιστολογράφου, δὲν παρέχεται εὐσταθοῦν ἐνταῦθα νόημα, κυρίως λογικῶς, διότι ταύτης τῆς γραφῆς διατηρουμένης, θὰ ἐξεφράζετο ἔφσεις τοῦ ἐπιστολογράφου, ὅπως τὸ μειράκιον ἐστεφανοῦτο ρόδοις, ὅπερ ὅμως ἐνταῦθα οὐδαμῶθεν νὰ νοηθῇ ἐπιτρέπεται.

Τῶν προειρημένων ἔνεκα προτείνω τὴν διὰ τοῦ *δὴ* (=λοιπὸν) ἀντικατάστασιν τοῦ παραδοθέντος *μή*, τὸ ὁποῖον συχνάκις ἀπαντᾷ ἀκολουθοῦν ἐρωτηματικαῖς ἀντωνυμίαις πρὸς διατύπωσιν γνώμης, ἀποφάνσεως, δι' ἣν ὑπάρχει ἀπορία, ἀμφιβολία³.

Ἡ οὕτως δὲ διὰ τοῦ *ἀλλὰ* συνδυαζομένη ἐρώτησις *ἀλλὰ τί δὴ*, οὕσα μία τῶν συνήθους χρήσεως: *ἀλλὰ τί γάρ*⁴, *ἀλλὰ τί*⁵ κ.ἄ. ἀποτελεῖ ἀντιλογίαν, ἥτις καὶ ἐνταῦθα λογικῶς ἀρμόζει.

Οὐχ ἦττον δ' ἐπὶ τούτοις διὰ τὴν προτεινομένην ἀντικατάστασιν τοῦ *μή* διὰ τοῦ *δὴ* οὐδέν, σχεδὸν εἰπεῖν, σοβαρὸν παλαιογραφικὸν κώλυμα ὑφίσταται.

Μετὰ τὴν προτεινομένην διόρθωσιν μεταφράζομεν τὸ χωρίον: *ἀλλὰ* (παρὰ τὰ προειρημένα) διὰ τί λοιπὸν θὰ στεφανώμεθα (μὲ) ἄνθος, τὸ ὁποῖον δὲν λαμβάνει ὑπ' ὅψιν οὐδὲ τὴν Ἀφροδίτην;

2

*Επιστ. 8 (στίχ. 2, σ. 428).

*Εἰ ξένος ὢν ἐρῶ σου, μὴ θανμάσης· οὐκ ἔστιν ὀφθαλμοὺς ξενίας ἀλῶ-
ναι*⁶. καὶ γάρ⁷ κάλλος αὐτῶν ὁμοίως καὶ⁸ πῦρ ἀνάπτεται...

1. Φάλ. 40.

2. Ἀχιλλ. Τάτ. 1, 5.

3. Πρβλ. R. Kühner, Ausf. Gr. Gramm., II, T. 2. Abt. § 513, 2.

4. Πλάτ. Ἰππ. M. 287 d.

5. Πλάτ. Φαίδ. 89 b.

6. Πρβλ. Δημ. 741: οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς ξενίας ἀλίσκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ὄντες. Περὶ δίκης ξενίας πρβλ. Δημ. 1020, 1481. — Ἀριστοφ. Σφ. 718. — Λυσ. 13, 60.

7. Πρβλ. R. Kühner, Ausf. Gr. Gramm., II, T. 2. Abt. § 544, σημ. 2.

8. Ὅμοιος κ.τ.τ. + καὶ = ὁμοίως τινὶ δὲν εἶναι ἀσυνήθης· π.χ. Πλάτ. Ἰ. 531 d: ...οὐχ ὁμοίως πεποιήκασιν καὶ Ὅμηρος κ.ἄ. Πρβλ. R. Kühner, Ausf. Gr. Gramm., II, T. 1. Abt. § 423, σημ. 18.

‘Ο ἐπιστολογράφος συνιστᾷ τῷ μειρακίῳ νὰ μὴ ἀπορῇ, ἐὰν οὗτος ξένος ὢν ἐρᾷ αὐτοῦ· δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κατηγορηθῶσι καὶ καταδικασθῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, ὡς ὑποπεσόντες εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς **ξενίας**, διότι καὶ τὸ κάλλος ἐπιδρᾷ εἰς αὐτοὺς κατὰ τρόπον ὅμοιον πρὸς τόν, καθ’ ὃν ἐπιδρᾷ καὶ τὸ πῦρ.

Ἐνταῦθα κωλύει πρὸς ὁρθὴν σύνταξιν τῆς προτάσεως: « *καὶ γὰρ... ἀνάπτεται* » ἢ κατὰ γενικὴν πτῶσιν ἀντωνυμία *αὐτῶν*. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη οὔτε τὸ κάλλος προσδιορίζει, ἐπέχουσα, τρόπον τινά, θέσιν ἀντικειμενικῆς γενικῆς οὔτε καὶ τῷ *ἀνάπτεται* ἀνήκει, ὡς μὴ μετὰ δοτικῆς συντασσομένη.

Τὸ χωρίον τοῦτο ἐξομαλύνεται, νομίζομεν, συντακτικῶς καὶ εὐδοοῦται λογικῶς, ἐὰν ἀναγνωσθῇ: καὶ *πῦρ ἂν ἄπτεται*, ὁπότε ἡ ἀντωνυμία *αὐτῶν* θὰ ἐπέχη θέσιν ἀντικειμένου εἰς τὸ *ἄπτεται*.

Παλαιογραφικῶς μὲν οὐδὲν κωλύει διὰ τὴν διόρθωσιν ταύτην, συντακτικῶς ὅμως ἐμπίπτει τὸ χωρίον τοῦτο εἰς τὴν πτωχὴν δμάδα παραδειγμάτων ἀμφισβητουμένης ὁρθότητος συντάξεως τοῦ *ἂν* + ὁριστικῆς ἐνεστώτος, ὡς π.χ.: οὔτε γὰρ *ἂν ἄνδρα πον ἐωράκαμεν*¹, — *ὁρθότατ’ ἂν, ἔφη, λέγεις*², — *οὐκοῦν δικαίως ἂν ταῦτα τούτων φαρμὲν ἔργα εἶναι*³ κ.ἄ.⁴

Ἡ προτεινομένη διόρθωσις εὐσταθεῖ, ἐάν: *ἄπιτομαι* ληφθῇ ὑπὸ τὴν σημασίαν: *ἐπενεργῶ, ἐπιδρῶ*, ὡς παρ’ Αἰσχύλῳ κ.ἄ.: *ἄλγος οὐδὲν ἄπτεται νεκρῶν*⁵, — *τῆς ἑμῆς ἥψω φρενός*⁶, — *νεανικῶς ἔοικεν ἄφρεσθαι τοῦ Θεμιστοκλέους*⁷.

3

Ἐπιστ. 16 (στίχ. 13, σ. 446).

Οὐδὲ οἱ ποιηταὶ σε ἐπαίδενσαν τοὺς Εὐφόρβους καὶ τοὺς Μενελάους κομῶντας ἐσάγοντες καὶ ὄλον τὸ Ἀχαιῶν στρατόπεδον; καὶ εἴ τις αὐτοῖς καλὸς ποταμῶν, κομᾷ, ὡς γὰρ χρυσὸς ἀνάθημα καὶ ἄργυρος, οὕτως καὶ τρίχες.

Ἡ ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἑλλήνων ἐπιστολογράφων ὑπὸ τοῦ R. Hercher μεταφράσις τοῦ χωρίου: Immo si quis apud eos pulcer fluvius, comam

1. Ξεν. Κυνηγ. 13, 1.

2. Πλ. Πολ. 610 a.

3. Πλ. Πολ. 352 e.

4. Πλείονα περὶ τούτου βλ. ἐν R. Kühner, Ausf. Gr. Gramm., II, T. 1. § 392 a 2.

5. Ἀπόσπ. 244.

6. Εὐρ. Ρῆσ. 916.

7. Πλούτ. Θεμ. 3.

alit¹ παρέχει τῇ ἀληθείᾳ νόημα εὐνόητον μὲν, ἀλλ' ἀδιανόητον. Ἀπορίας ἄξιον εἶναι πῶς ὁ pulcer flavius comam alit. Μυθολογεῖται μὲν ὅτι ποταμοὶ τινες ὑπὸ τὴν μορφὴν ἀνθρώπου ἢ ταύρου ἢ ἄλλου τινὸς ζώου κομῶσιν, ἀλλ' ἐνταῦθα ἢ μεταξὺ τῶν καρηκομοόντων Ἀχαιῶν ὑπαρξίς ποταμοῦ καλοῦ εἶναι τι τὸ παρὰ φύσιν, ὅσον δῆποτε καὶ ἂν φανῇ τις ἐπεικὴς τῇ ποιητικῇ φαντασίᾳ. Ἐὰν ὁ ἐπιστολογράφος ἐπεδίωξεν ὑπαινιγμὸν τῆς τοῖς ποταμοῖς προσφορᾶς τῶν πλοκάμων ὑπὸ τῶν μόλις ἐξερχομένων τῶν ὁρίων τῆς παιδικῆς ἡλικίας παίδων, τότε τὸ κείμενον θὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο πάντῃ ἄλλοιον.

Τούτων ἔνεκα προτείνομεν τὴν γραφὴν: ...καὶ εἴ τις αὐτοῖς καλός, **πλοκάμοις κομᾷ**.

Ἡ μακρὰ παρ' ἀρχαίοις Ἑλληνσι κόμη ἀποτελεῖ δεῖγμα ἐλευθερίας, χαρᾶς, πλούτου, ὑπερηφανίας, μεγαλαυχίας κ.ἄ.τ. ².

Μᾶλλον ὁθεν ἐνταῦθα ληπτέον τὸ ρῆμα **κομῶ** ὑπὸ τὴν ἔννοιαν: μεγαλαυχῶ, ὑπερηφανεύομαι ³ π.χ. κἀγὼ μὲν τοιοῦτος ἀνὴρ ὢν ποιητῆς οὐ κομῶ ⁴, ὁπότε συνήθως ἀπαιτεῖ τοῦτο, ὡς ψυχ. πάθους σημαντικὸν ρῆμα, προσδιορισμὸν τοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου, ἐκφερόμενον ἢ διὰ τῆς ἐπὶ + δοτικῇ, π.χ. ἐπὶ τῷ κομῶς; ⁵ — τί δέ, τὸ μετὰ τοῦτο, ἐστὶν ἐφ' ὅτῳ καὶ κομᾶς; ⁶ — νέους δὲ καὶ κομῶντας ἐπὶ κάλλει καὶ ὥρᾳ μάλιστα τὰς τοιαύτας πληγὰς ὑπόψεσθαι καὶ μὴ μενεῖν ⁷, ἢ διὰ τῆς διὰ + αἰτιατικῇ, π.χ. μέγας δὲ βασιλεὺς οὐχὶ διὰ τοῦτον κομᾷ; ⁸ ἢ, ὡς καὶ ἐνταῦθα, δι' ἀπλῆς δοτικῆς, π.χ.: πολλαῖσιν τ' ἁλόχοισιν ἀγαλλόμενοι κομώοσι ⁹. Τὰ ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσι καὶ μεταξὺ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης πλεῖστα τεκμήρια περὶ τῆς κομώσεως τῶν τε θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς καὶ μετέπειτα θέτουσιν ἐκτὸς ἀμφιβολίας, ὅτι οἱ πλόκαμοι τῆς κόμης οὐ μόνον ἐκόσμουσαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καὶ δὴ τῶν ὥραίων ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ἱπποτισμοῦ διακριτικὸν γνῶρισμα ἀπετέλουν ⁹.

Διὰ τῆς, ἐξ ἧς τὸ ὑπὸ κρίσιν χωρίον ἐπιστολῆς ὁ ἐπιστολογράφος ἐλέγ-

1. Βλ. R. Hercher, Epist. Gr., σ. 472, στίχ. 33 κ.ἑ.

2. Βλ. Ἀριστ. ρητ. 1, 8, 3. — Ἀριστφ. Νεφ. 545. — Αὐτ. Σφ. 1317. — Αὐτ. Πλ. 170. — Ἀπολλ. Ροδ. 1, 928. — Ἡρόδ. 1, 82 κ.ἄ.

3. Ἀριστφ. Νεφ. 545.

4. Ἀριστφ. Σφ. 1317.

5. Λουκ. Νίγε. 1.

6. Πλουτ. Καῖς. 45.

7. Ἀριστφ. Πλ. 170.

8. Ὀπ. Κυνηγ. 3, 192.

9. Πρβλ. H. Blümner, Leben und Sitten der Griechen, I. Abt. Leipzig 1887, σ. 76 κ.ἑ. — Handbuch d. Kl. Alt. - Wiss., IV B. 1 Hälfte, Nördlingen 1887, σ. 429 κ.ἑ. — Κλ. Παγκαβῆ, ὁ καθ' Ὁμηρον οἶκ. βίος, Λειψία 1883, σ. 167 κ.ἄ.

χει τὸ περιχεῖραν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μειράκιον ὥς μὴ διδαχθὲν παρὰ τῶν ποιητῶν περὶ τῆς ἀξίας τῆς κόμης τῶν ἡρωϊκῶν προσώπων τῆς ἀρχαιότητος, τὸ συναίσθημα τῆς ὑπερφηφάνιας τῶν *ἀχειροκομῶν* ὡραίων ἀνθρώπων καὶ τὸ ἰσάξιον τῆς κόμης πρὸς τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσόν.

Τούτων πάντων ἔνεκα κυρίως προτείνομεν τὴν γραφήν: *...καὶ εἴ τις αὐτοῖς καλός, πλοκάμοις κομᾷ*, ἥτις καὶ παλαιογραφικῶς εἶναι ἀνεκτὴ, δοθέντος ὅτι ἡ λέξις *ποταμός* δὲν ἀφίσταται πολὺ κατὰ τὸ εἶδος τῶν γραμμάτων τῆς λέξεως: *πλοκάμοις*.

4

Ἐπιστ. 22 (στίχ. 2, σ. 460).

Ἡ καλλωπιζομένη γυνὴ θεραπεύει τὸ ἑλλιπὲς φοβουμένη φωραθῆναι, δ οὐκ ἔχει· ἡ φύσει καλὴ οὐδενὸς δεῖται τῶν ἐπικτήτων ὥς προσαρκουῶσα ἑαυτῇ πρὸς πᾶν τὸ ἀλλότριον,

Παρεδόθησαν ἡμῖν αἱ γραφαί: *...δ οὐκ ἔχει*· ἡ φύσει καλὴ... καί: *δ οὐκ ἔχει* ἡ φύσις, ἡ δὲ καλὴ...

Ἐάν τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ γυνὴ διὰ τοῦ καλλωπισμοῦ ἐπιδιώκει νὰ μὴ ἀποκαλυφθῇ ἡ ἑλλειψις ἢ τὸ μειονέκτημα, τὸ ὅποιον ἡ φύσις παρῄσχευ αὐτῇ, νομίζομεν, ὅτι θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ προτιμῆσωμεν τὴν διὰ χειρογράφου τῆς πρώτης οἰκογενείας παραδοθεῖσαν δευτέραν γραφήν, ἀλλ' ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ: *οὐκ ἔχει* διὰ τοῦ: *παρέχει*.

Διατηροῦντες τυχὸν ἀμετάβλητον τὴν παραδεδομένην γραφήν: *δ οὐκ ἔχει* ἡ φύσις — λαμβάνομεν νόημα ἀντίθετον τοῦ ἀνωτέρω, ὅπερ ἄγει εἰς ἀτοπον.

Τὸ ἀνακῦπτον παλαιογραφικὸν κώλυμα ἐκ τοῦ εἵδους τῶν μετατρεπτέων γραμμάτων ἔστω ἀνίσχυρον νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἀνωτέρω μετατροπὴν τῶν γραμμάτων *οὐκ* εἰς *παρ*, ποσοτικῶς ἄλλως τε ἰσαριθμῶν.

5

Ἐπιστ. 23 (στίχ. 11, σ. 464).

Πρόσταξον, ὡς βούλει, καὶ πείθομαι... δραμεῖν διὰ πυρός, οὐκ ἀναίνομαι.

Παρεδόθησαν αἱ γραφαί: *οὐ κάομαι* καὶ *οὐκ ἀναίνομαι*. Ὁ ἐπιστολογράφος προσπαθῶν νὰ πείσῃ γυναικᾶ τινα νὰ διατεθῇ συμπαθῶς πρὸς αὐτόν, πένητα μὲν ὄντα ὡς πρὸς χρήματα, πλούσιον δὲ ὡς πρὸς φιλίαν καὶ χρηστὸν τρόπον, γνωρίζει αὐτῇ, ὅτι εἶναι πρόθυμος διὰ πᾶσαν θυσίαν.

Τὸ ρῆμα *κάομαι* μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ *οὐ* ἐνταῦθα δὲν εὐδοκί τὸ νόημα, διότι ἡ μὴ καῦσις δὲν ἀποτελεῖ θυσίαν τοῦ ἐπιστολογράφου. Τὰ εἰς τὰς προηγουμένας περιπτώσεις *ἐμβαίνω... καρτερῶ... οὐκ ὀκνῶ*, δηλοῦσι διὰ θυσίαν πρὸς ἐπικινδύνους ἐνεργείας, μετὰ τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἐπακολουθήσῃ

καὶ βλάβη τις ἢ καὶ τῆς ζωῆς θυσία. Ἐπειδὴ ὁμως ἐν τῷ χωρίῳ : *δραμεῖν διὰ πυρός, οὐ κάομαι* τὸ ῥῆμα κάομαι μετὰ τοῦ οὐ δηλοῦσιν ἔλλειψιν διαθέσεως πρὸς καῦσιν καὶ κατὰ συνέπειαν πρὸς θυσίαν τινά, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλον τινός, μὴ παρέχοντος ἀντίθετον νόημα πρὸς τὸ τῶν ἄλλων πρὸ αὐτοῦ ρημάτων.

Ἀποκλείων ὅθεν τὴν γραφὴν οὐ κάομαι εὗρίσκω πλήρως δεδικαιολογημένην τὴν προτίμησιν ὑπὸ τοῦ Benner-Fobes τῆς γραφῆς *οὐκ ἀναίνομαι*, ἀνθ' ἧς καὶ ἡ γραφή : *οὐκ ἀρνοῦμαι* ἴσως ἀξιολογικῶς δὲν θὰ ὑστέρει ἐκείνης.

Παραλλαγὴν τῆς προτάσεως ταύτης ἀποτελεῖ τὸ ἐν τῇ 17 ἐπιστολῇ τοῦ Χίωνος χωρίον : « *κἂν διὰ πυρός ἐλθεῖν δέῃ οὐκ ὀκνήσομεν* ».

6

Ἐπιστ. 34 (στίχ. 4, σ. 484).

Ἀλλὰ τὰ χεῖλη με ἐπάγεται καὶ δεινῶς *κάεται* κεκλεισμένα μὲν δι' εὐκοσμίαν, ἀνερχθέντα δὲ δι' εὐωδίαν.

Λαμβάνων ὑπ' ὅψιν τὰ παρὰ Φιλοστράτῳ χωρία : ...καὶ διὰ τοῦτο *ἐκαύθη* λαβοῦσα¹, — καὶ ...*δραμεῖν διὰ πυρός, οὐ κάομαι*², ἐν οἷς οἱ τύποι *ἐκαύθη* — *κάομαι* κεῖνται ἐν παθητικῇ σημασίᾳ, οὐδόλως κωλύομαι νὰ λάβω ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ τὸν ἐν τῷ ὑπὸ κρίσιν χωρίῳ τύπον *κάεται*. Ἐπειδὴ δέ, ἐφ' ὅσον ἡδυνήθην νὰ ἐρευνήσω, οὐδὲν ἄλλο χωρίον εὑρίσκω, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ ρ. *κάομαι* νὰ λαμβάνηται μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν, ὡς ἐνταῦθα ἀπαιτεῖ τὸ νόημα τοῦ ὅλου χωρίου, εὗρίσκω διὰ ταῦτα προσήκουσαν τὴν γραφὴν : καὶ δεινῶς *κάει* με...

Παλαιογραφικῶς τό τε εἶδος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μετατρεπτέων γραμμάτων ἐπιτρέπουσι τὴν ἄνω προτεινομένην γραφὴν, δι' ἧς καὶ λογικῶς εὐοδοῦται τὸ ἐξῆς ἐν ἐλευθέρᾳ ἀποδόσει ὅλον νόημα : μὲ συναρπάζουσι, μὲ κεντρίζουσι³ τὰ χεῖλη αὐτῆς καὶ μὲ καίουσι (μοὶ γεννῶσι μέγαν πόθον) διὰ τῆς εὐκοσμίας μὲν αὐτῶν, ὅταν εἶναι κεκλεισμένα, διὰ τῆς εὐωδίας δέ, ὅταν ἀνοιχθῶσιν.

7

Ἐπιστ. 39 (στίχ. 10, σ. 496).

Φεύγει καὶ θάλασσα, ὅταν ὕφ' ἡλίῳ ἐλαύνῃ, καὶ ἥλιος, ὅταν νῦξ καταλαμβάνῃ.

Ὁ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως διὰ τοῦ ὕφ' ἡλίῳ τοπικὸς προσδιορισμὸς θὰ

1. Ἐπιστ. 21, στίχ. 5.

2. Ἐπιστ. 23, στίχ. 10.

3. Ὑπὸ τὴν σημασίαν ταύτην ἀπαντᾷ τὸ ἐπάγομαι καὶ ἐν Ξεν. Κυν. 6, 25.

ἦτο λίαν ἐξεξητημένος καὶ θὰ ἀπετέλει ἄλλως τε ἄνευ ἀνάγκης τινὸς σολοικισμὸν, δεδομένου ὅτι τὸ ἐλαύνω κίνησιν σημαίνει. Ἀλλὰ καὶ παραλογισμοῦ, σχεδὸν εἰπεῖν, δὲν θὰ ἀπεῖχεν ἢ τε λογικὴ συνάρτησις τῶν ἐννοιῶν: φεύγει, (ὅταν...) ἐλαύνῃ καὶ ἡ τῆς πρώτης ἐκ τῆς δευτέρας καθ' ὑπόταξιν ἐξάρτησις. Τούτων ἕνεκα προτιμῶ τὴν ὑπὸ πλείστων τῆς 1ης δμάδος σφζομένων χειρογράφων τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Φιλοστράτου παραδοθεῖσαν γραφὴν **ἐλαύνηται**, ὅφ' ἦν ἐνταῦθα ὑπὸ + δοτ. = ὑπὸ + γεν. πρὸς δῆλωσιν τοῦ αἰτίου κεῖται ὡς παρ' Ἡροδότῳ: ὁ δὲ Πέρσης τε ἦν καὶ ἀρχόμενον ὕπ' ἐκείνοισι¹, — Ἄνδοι μὲν δὴ ὑπὸ Πέρσῃσι ἐδεδοῦλυντο² κ.ά. Ἐν τῷ ὑπὸ ἐρμηνείαν χωρίῳ μᾶλλον θὰ ἀνέμενε τις νὰ εἶχε γραφὴ **νύξ** ἀντὶ θάλασσα κατ' ἀναλογίαν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐπομένου χωρίου: καὶ ὁ ἥλιος (ἐνν. φεύγει), ὅταν ἡ νύξ...

Ἐπειδὴ ὁμως δὲν θὰ ἦτο παλαιογραφικῶς ἀπληλλαγμένη ἐπιτιμήσεως τοιαύτη τις λίαν τολμηρὰ γραφὴ, προτείνομεν τήν: **χάλαξα**, ἡ ὁποία καὶ παλαιογραφικῶς ἀνεκτὴ εἶναι καὶ λογικῶς εὐσταθεῖ, λαμβανομένου ὕπ' ὄψιν, ὅτι ἡ χάλαξα ἐλαννομένη ὑπὸ τοῦ ἡλίου (πληττομένη ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων) φεύγει (διαλύεται).

Ἐπὶ τούτοις, δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι τὸ ὑπὸ ἐρμηνείαν χωρίον οὐχὶ ἀνεπιτυχῶς θὰ κατετάσσετο μεταξὺ τῶν παρὰ Φιλοστράτῳ ἐν χρήσει παροιμιωδῶν φράσεων.

8

Ἐπιστ 47 (στίχ. 5, σ. 506).

...εἰ τῶν ἐξ Ἡλιδος, οὐκ ἤκουσας τὸν Πέλοπος δρόμον; οὐκ ἐζήλωσας τὴν ἐκ θεάτρου γαμηθεῖσαν;

Αἱ ἐρωτήσεις αὗται ἀπευθύνονται πρὸς τινὰ ἐταῖραν, μὴ ἀνταποκρινομένην εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ ἐπιστολογράφου. Ἡ δευτέρα τούτων πρέπει νὰ ἀποτελῇ συνέχειαν τῆς πρώτης. Ἐὰν ὅθεν ὑπαινίσσεται οὗτος δι' αὐτῶν τὸν πλουσίως μυθολογούμενον γάμον τοῦ Πέλοπος καὶ τῆς Ἰπποδαμείας, τεθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Οἰνομάου ὡς ἔπαθλον νίκης εἰς ἀρματοδρομίαν, μᾶλλον ἢ γραφὴ: **ἐκ κράτους** (ἀντί: ἐκ θεάτρου) θὰ ἤρμοζεν ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν σημασίαν: *συνεπεῖα νίκης*.

Ὡς πρὸς τὴν σημασίαν ταύτην **κράτος** = *νίκη* δύναται τις πολλὰ χωρία νὰ παραθέσῃ, π.χ.: *τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος*³, — *μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν*⁴, — *πολὺ παρὰ πόδα κράτος ἄρνυται*⁵ κ.ά.

1. 1, 91.

2. 1, 94.

3. Ὁμ. Ἰλ. Α 509.

4. Ὁμ. Ἰλ. Ζ 387.

5. Σοφ. Φιλ. 838.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν σημασίαν τῆς **ἐκ** + γεν. (= *ἐνεκα* + γεν.) πρβλ. : *ἔφρευε Δημάρετος ...ἐκ τοιοῦδε ὀνείδεος*¹, — *...ἐκ λόγων | καλῶν κακῶς ἔπραξα*², ...κ.ἄ.³.

9

Ἐπιστ. 47 (στίχ. 7, σ. 506).

Ἡ δὲ Τυρὼ τῷ Ἐνιπεῖ ἐπενήξατο καὶ **ἀγριῶντι** ἐπὶ θάλατταν συνήγαγεν ἥν γὰρ ἀγαθὴ καὶ μεγάλων ἐραστῶν ἀξία.

Αἱ παραδεδομέναι ἐν τοῖς χειρογράφοις γραφαί : *ἀγρεύοντι* — *ἄγρι τι* — *ἀγριῶντι* — *τὰγριοῦντι* καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Kayser διόρθωσις εἰς : *Αἰγαίῳ* — *ματαίαν*, νομίζομεν, πρὸς ἄρσιν τῆς ἐρμηνευτικῆς δυσχερείας τοῦ ἄνω δυσκόλου⁴ χωρίου προσπάθειαν ἀποτελοῦσι. Δεδικαιολογημένως ὅθεν ἡ ἑλληνιστὴς εἰς τὸ λατινικὸν μεταφορά : *Tyro vero Enipeo innatauit et ...excepit*⁵ τυγχάνει. Ὡσαύτως ἄστοχος εἶναι, νομίζομεν, ἡ μετάφρασις : *piscanti in mare se obtulit in mari se praeuit*, ἐν ᾗ ὡς ὑποκείμενον τῶν ρημάτων *obtulit*, *praeuit* νοεῖται ὁ Ποσειδῶν, ὡς ἀντικείμενον δὲ ἡ ἀντωνυμία *se*⁶.

Βεβαίως ἡ ἐρμηνευτικὴ δυσχέρεια τοῦ χωρίου τούτου μετριάζεται οὕτω κατὰ πολὺ, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς αὐθαιρεσίας ἐπιτυγχάνεται.

Ἐπὶ τούτοις ἡ μὲν ἐν τοῖς χειρογράφοις γραφή : *συνήγαγεν* ἑλλείπει ἀντικειμένου δὲν εὐσταθεῖ, αἱ δὲ διορθώσεις : *ἐλθοῦσα, συνεπλάκη* (Kayser), *συνήγαγεν γάμον* (L. A. Post) ὡς λίαν τολμηραὶ παλαιογραφικαὶ ἀπόπειραι θὰ ἔπρεπε νὰ χαρακτηρισθῶσιν.

Τούτων οὕτως λαμβανομένων καὶ ἐκ τῆς μυθολογίας γνωστοῦ ὄντος, ὅτι καθ' Ὅμηρον ἡ Τυρὼ :

...ποταμοῦ ἠράσσαι Ἐνιπῆος θεῖοιο
ὅς πολὺν κάλλιπτος ποταμῶν ἐπὶ γαῖαν ἵησιν
καὶ ρ' ἐπ' Ἐνιπῆος πωλέσκειο καλὰ ρέεθρα⁷.

καὶ

Τυρὼ... ἴσχει Ἐνιπέως τοῦ ποταμοῦ, καὶ συνεχῶς ἐπὶ τὰ τούτου ρεῖθρα φοιτῶσα τούτοις ἐπωδύρετο⁸ ἐπὶ τὰς ἐξῆς διορθώσεις ἀγόμεθα :

1. Ἡροδ. 6, 67.

2. Σοφ. Φιλ. 1268.

3. Βλ. R. Kühner. Ausf. Gr. d. Gr. Spr. II, T. 1. Abt. § 430 2, 3 d.

4. Ὡς χαρακτηρίζει τούτο καὶ ὁ J. Fr. Boissonade διὰ τοῦ : *difficilis locus*.

5. Βλ. R. Hercher, Epistol. Gr., σ. 480.

6. Πρβλ. J. Fr. Boissonade, Philostrati Epistolæ, Parisiis et Lipsiæ, 1842, σ. 120.

7. Ὀδ. Α. 238 κ.ἑ.

8. Ἀπολλ. Β. 1, 9, 11.

ἢ

...καὶ ἀγρίῳ ὄντι ἐπιθαλασσία συνηγάγεται, ὁπότε ἐρμηνευτέον τὸ χωρίον: καὶ ἡ Τυρὼ παρὰ τὸν Ἐνιπέα ἔπλευσε καὶ μετ' αὐτοῦ, καίτοι τραχέος¹ ὄντος, παρὰ τὴν θάλασσαν συνεγένετο.

Τὴν διόρθωσιν ταύτην προτιμῶμεν τῶν ὑπ' ἄλλων φιλολόγων γενομένων, ὡς λογικῶς εὐσταθοῦσαν κατὰ τὰ μυθολογικῶς παραδεδομένα καὶ παλαιογραφικῶς ἐπιτροπομένην πολλῷ μᾶλλον ἐκείνων.

Διὰ τοῦ: ἀγρίῳ ὄντι (τῷ Ἐνιπεῖ) ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἐπιστολογράφον θέλομεν νὰ δηλώσωμεν ἐνταῦθα. Ἐὰν ὅθεν ἡ Τυρὼ τὸν Ἐνιπέα ἠγάπησε, τὸν σκληρόν, τὸν τραχὺν ὄντα, θὰ ἔπρεπεν ἡ πρὸς ἡν ἀποστέλλεται ἡ ἐπιστολὴ κατὰ μείζονα λόγον νὰ εἶχεν ἀγαπήσει τὸν ἐπιστολογράφον ἀντίθετον, προφανῶς, χαρακτῆρα τοῦ Ἐνιπέως ἐκείνου ἔχοντα. Τὸ ἄτοπον ὀφείλεται εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς καὶ τῆς Τυροῦς, ἡ ὁποία εἶναι: ἀγαθὴ καὶ μεγάλων ἑραστῶν ἀξία.

Τοὺς τύπους ἀγρίωντι καὶ συνήγαγεν ὡς ἐστερημένους ἐνταῦθα ἀντικειμένου εὐρίσκομεν ἐπιτακτικῶς διορθωτέους, ἐκτὸς ἑάν τις ἄλλος, κατ' ἐξαίρεσιν ἀντὶ τοῦ τύπου: συνήγαγεν — ἢ θελεν ἀνεχθῆναι χρῆσιν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐν τοῖς χωρίοις: α) καὶ νῦν ὑπὲρ τούτων συνάγουσι², ἔνθα συνάγειν = τὸ μετ' ἀλλήλων πίνειν³, β) ἀρχομένων δὲ αὐτῶν συνάγειν εἰς χεῖρας³ (= συμπλέκεσθαι) καὶ γ) συνάγειν τῇ κόνῃ (= μετὰ τῆς κόνης ἄγεσθαι)⁴. Τὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἐρώντων ἐνταῦθα ἐπέκτασιν τῆς χρήσεως τοῦ μετβτ. συνάγειν ἀντὶ τοῦ: συνάγεσθαι δὲν προτείνομεν, ὡς ἀμάρτυρον μέλλουσαν νὰ μὲνη.

Τὴν γραφὴν: ἐπιθαλασσία προετιμήσαμεν τῆς: ἐπὶ θάλασσαν, διότι ἡ συνάντησις Τυροῦς καὶ Ἐνιπέως ἔπρεπε νὰ εἶχε γίνῃ ἐν παραλίᾳ κατὰ τὸ ὁμηρικὸν χωρίον:

πορφύρεον δ' ἄρα κῦμα περιεστάθη οὐρεῖ ἴσον,
κυρτωθέν, κρύψεν δὲ θεὸν⁵ θνητὴν τε γυναικα⁶,

δι' ὧν μυθολογεῖται ἀλληγορικῶς ἡ συνάντησις, ἡ συνεκβολὴ τοῦ ὕδατος πηγῆς τινος Τυροῦς ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ Ἐνιπέως εἰς τὸ αὐτὸ παραλιακὸν χωρίον

1. Ὁ Λουκιανὸς (Διάλ. Ἐνάλ. 13) χαρακτηρίζει τοῦτον ὡς ὑπεροπτικὸν καὶ βραδύν — χαρὰ λυποῦντα αὐτὴν καὶ θρυπτόμενον πρὸς αὐτὴν — καὶ οὐκ ἐθέλοντα συνεῖναι αὐτῇ.

2. Περβλ. Μένανδρον παρὰ Ἀθηναίῳ VIII, 365 c.

3. Περβλ. Πλουτ. Ποπλικ. 9.

4. Περβλ. C. L. Kayser, Philostrati libri de Gymnastica, Heidelberg 1840, σ. 37.

5. Τοῦτ' ἔστι τὸν τῷ Ἐνιπεῖ εἰκασθέντα Ποσειδῶνα.

6. Ὁδ. λ. 243 κ.ε.

ἢ

...καὶ ἀγρίῳ ἔρωτι ἐπιθαλασσία συνηγάγετο.

Ὡς διὰ τοῦ ἐπιθέτου ἄγριος χαρακτηρίζεται: ὁ χόλος, ὁ πόλεμος, ἡ νόσος, τὸ ἔλκος, ὁ πόνος, ἡ λύπη, ἡ δόνη κ.ἄ. οὕτω καὶ ὁ ἔρως, π.χ. ...οἱ ἀφικομένη ὑπάρχει αὐτῇ εὐδαίμονι εἶναι, πλάνης ...καὶ ἀγρίων ἐρώτων... ἀπηλλαγμένη¹.

Καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ ἐνταῦθα ὡς ἀντικείμενον τοῦ συνηγάγετο ληπτέον: τῷ Ἐνιπεῖ.

Ἐκ τῶν χωρίων τοῦ Λουκιανοῦ: ἡ δὲ (Τυρῶ) ᾤετο ὑπ' ἐμοῦ ταῦτα πεπονθέναι καὶ διὰ τοῦτο παρεῖχεν ἑαυτὴν φοιτώσης ὁσημέραι παρὰ σέ (τὸν Ἐνιπέα), ἀπολλυμένης ὑπὸ τοῦ ἔρωτος — ἡ δὲ περὶ τὰς ὀχθὰς ἀλύουσα καὶ ἐπεμβαίνουσα καὶ λουομένη...².

ἢ

...καὶ ἀντερῶντι ἐπιθαλασσία συνηγάγετο.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατιθεμένων χωρίων καταφαίνεται, ὅτι τὴν Τυρῶ ἡγάπα καὶ ὁ Ποσειδῶν. Παρὰ τῷ Λουκιανῷ φέρεται ὁ Ἐνιπεὺς λέγων πρὸς τὸν Ποσειδῶνα: ὑπελθὼν μου τὴν ἐρωμένην εἰκασθεὶς ἐμοὶ διεκόρευσας τὴν παῖδα. — διὰ τοῦτο ἔχρῃν σε προαρπάσαι τὸν ἔρωτα καὶ καθυποκρίνασθαι Ἐνιπέα; — τὰ ἐμὰ σὺ ἠὺφραῖνον τότε...

Ὑπὲρ τῆς προτεινομένης γραφῆς: ἀντερῶντι, δι' ἧς χαρακτηρίζεται ὁ Ποσειδῶν ὡς ἀντεραστὴς τοῦ Ἐνιπέως συνηγορεῖ καὶ ὁ ἐπακολουθῶν χαρακτηρισμὸς τῆς Τυροῦς: ἀγαθὴ καὶ μεγάλων ἐρασιῶν ἀξία. Τὴν ιδιότητα τοῦ μεγάλου ἐραστοῦ ἔχει καὶ ὁ Ποσειδῶν ἐνταῦθα, ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ θείας ιδιότητος.

Παρὰ ταῦτα εἶδε τὰς ἀνωτέρω προτεινομένας ἡμετέρας διορθώσεις νὰ διεδέχτο ποτε βελτίων τις καὶ ἱκανοποιητικώτερα τούτων.

10

Ἐπιστ. 47 (στίχ. 16, σ. 506).

Ἄλλὰ μὴ **Θραῖτα** καὶ **Σιδωνία**; καὶ μὴν καὶ τούτων ἔρως ἦψατο, καὶ ἡ μὲν τῷ **Νίνῳ** συνεπλάκη, ἡ δὲ τῷ **Βοιωτῷ**.

Ταῖς μυθολογικαῖς παραδόσεσιν ἐπόμενος δὲν δύναμαι συνδυάζων τὰς λέξεις: **Θραῖτα**... τῷ **Νίνῳ** νὰ ἐρμηνεύσω τὸ χωρίον τοῦτο, διότι δὲν παρεδόθη τι περὶ ἐρωτικῶν σχέσεων Θράσσης τινὸς καὶ τοῦ βασιλέως τοῦ κράτους τῆς Βαβυλωνίας, Ἀρμενίας κ.ἄ. **Νίνου**. Ἡ γραφή: **Νυσίῳ**³ δὲν βοηθεῖ εἰς ὀρθὴν ἐρμηνείαν, κατ' ἐμὴν ταπεινὴν γνώμην, ἐὰν ἀμετάβλητος διατη-

1. Πλ. Παίδ. 81 α.

2. Λουκ. Διάλ. Ἐνάλ. 13.

3. Πρβλ. R. Hercher, Epist. Græci, Parisiis 1873, σ. 481.

ορηθῇ ἡ λέξις *Θοῤῃτα*. Ὁρθῶς ὅθεν τὸ χωρίον τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς ἀσαφές¹.

Θὰ προέτεινον μετὰ τινος ἐπιφυλάξεως τὴν διόρθωσιν εἰς: *Κρηῖσσα*, ὅφ' ἦν νοῶν τὴν Ἀριάδνην καί: ...*Διονύσῳ*, μεθ' οὗ ἐν Νάξῳ *συνεπλάκη* αὕτη κατὰ τὴν πλουσίαν σχετικὴν ἑλληνικὴν μυθολογικὴν παράδοσιν². Τὴν λέξιν ταύτην χρησιμοποιεῖ ὁ Ἡρόδοτος³, ἡ Σαπφώ⁴, ὁ Εὐριπίδης: *λέκτρα τε Κρηῖσας Ἀερόπας δολίας δολίοισι γάμοις*⁵.

Πρὸ ὁμοίας τῇ ἀνωτέρῳ ἐρμηνευτικᾷ δυσχερείᾳ εὐρίσκομαι διὰ τὸν συνδυασμὸν τῶν: *Σιδωνία ...Βοιωτῶ*. Ἐφ' ὅσον ὑπὸ τοὺς Σιδωνίους νοητέοι τυγχάνουσι καὶ ἅπαντες οἱ Φοῖνικες⁶, καὶ ὑπὸ τὴν *Σιδωνίαν* εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ ἡ *Εὐρώπη*, ἡ θυγάτηρ τοῦ τῆς Φοινίκης βασιλέως Ἀγήνορος καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Κάδμου. Ἐπὶ νομισμάτων τοῦ Τραϊανοῦ εἰκονίζεται ἡ Εὐρώπη ἐπὶ ταύρου καθημένη καὶ φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν: « *Σιδῶνος θεᾶς* »⁷. Ἐν τῷ συνδυασμῷ ὅμως (*Σιδωνία*) *Εὐρώπη ...συνεπλάκη ...τῷ Βοιωτῷ* δὲν παρέχεται σαφὲς νόημα, κυρίως ἔνεκα τῆς λέξεως: *Βοιωτῷ*. Ἐκ τούτου τινὲς τῶν ἀντιγραφέων τῶν κωδίκων τῶν περιεχόντων τὰς ἐπιστολάς τοῦ Φιλοστράτου συνεπλήρωσαν: ...*Αἰ*. Τὴν γραφὴν ταύτην δέχεται ὁ Hercher⁸ καὶ ὁ Berger⁹, ὅστις, μᾶλλον πλανώμενος, δικαιολογεῖ, οὕτως εἰπεῖν, ταύτην ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μυθολογικῶς παραδοθέντος, ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν Εὐρώπην ἐν Τευμησσῷ τῆς Βοιωτίας ἔκρυψε. Παρὰ πάντα ὅμως τὰ ἀνωτέρω τὸ ὑπὸ ἐρμηνείαν χωρίον ἀσαφὲς παραμένει¹⁰. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡδυνήθην νὰ ἐρευνήσῃ δὲν ἀπαντᾷ: *Βοιωτὸς Ζεὺς* παρ' ἄλλω τινὶ συγγραφεῖ ἢ ἐν ἐπιγραφῇ τι. Ὁ Ζεὺς ὑπὸ τὸ ἐθνικὸν ὄνομα *Βοιωτὸς* μόνον ἐνταῦθα θὰ ἔπρεπε κατὰ συνέπειαν τῶν ἀνωτέρω νὰ ἀπαντᾷ καὶ ὥς ἐκ τούτου μᾶλλον δι' εὐλόγον ἀμφισβήτησιν θὰ παρεῖχε λαβήν. Ἀλλ' ἐν εἰδυλίῳ

1. Πρβλ. A. R. Benner - Fr. Fobes, Alkiphron - Philostratus, London 1949, σ. 506.

2. Βλ. Ὅμ. Ὀδ. λ. 321 κ.έ. — Ἡσίοδ. Θεογ. 947 κ.έ. — Εὐρ. Ἰππ. 339. — Ἀπολλ. Ροδ. Ἀργ. IV 431 κ.ά. — Πρβλ. Paulys-Wissowa, R. E. B. 2, σ. 804-811. — W. H. Roscher, Ausf. I., d. Gr. u. R. Myth., Leipzig 1884, B 1 Abt. 1, σ. 540 κ.έ. (καὶ 1147) κ.ά.

3. 7, 99.

4. Frgm. 46.

5. Ὁρ. 1009.

6. Πρβλ. P. W., R.E. zweite Reihe (R-Z) B. 2, σ. 2216.

7. Βλ. J. Fr. Boissonade, Philostrati Epistolæ, Parisiis et Lipsiæ, 1842, σ. 122.

8. Epist. Gr., σ. 481.

9. Πρβλ. Paulys R. E. B. 6, 1902, σ. 1292 κ.έ.

10. Πρβλ. A. R. Benner - Fr. Fobes, ...Philostratus, London 1929, σ. 506.

τοῦ Μόσχου ἀπαντᾷ: ἐσομένη βοῦ τῷδε¹, — τὴν δ' ὧδε προσεφώνεεν ἡύκερως βοῦς² — ...πάσῃ δ' ἔρως γένετ' ἐγγὺς ἰκέσθαι | παῦσαι θ' ἱμερτοῖο βοός³. Ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις τοῦ Μόσχου ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλων συγγραφέων ὑπὸ τὸν **βοῦν** ἢ συνηθέστερον τὸν **ταῦρον** νοητέος τυγχάνει ὁ Ζεύς⁴.

Ὅθεν θὰ προέτεινον κατόπιν τῶν ἀνωτέρω τὴν ἐπίσης τὸν Δία ὑπαινισσομένην γραφήν: **βοῦ τῷ δίῳ**, δεδομένου ὅτι τὸ ἐπίθετον **δίος** εὐρηται παρ' ἀρχαίοις συγγραφεῦσι προσδιορίζον θεούς, ἀνθρώπους, ἵππους⁵ καὶ ἄψυχα ἐνίοτε ὄντα ἐν τῇ ἐννοίᾳ: δῖος, θεῖος, λαμπρὸς κ.ἄ.

Αἱ ἀνωτέρω προτεινόμεναι διορθώσεις καὶ λογικῶς εὐσταθοῦσι καὶ παλαιογραφικῶς ἀνεκταὶ μᾶλλον εἶναι ἢ ὡς τολμηραὶ χαρακτηριστεῖαι τυγχάνουσιν.

11

Ἐπιστ. 47 (στίχ. 20, σ. 508).

ἔοικα εὐρηγένοι σε, εἰ μὴ κακὸς εἰμι καὶ φαῦλος φυσιογνωμεῖν Δαναός σοι πατήρ καὶ χεῖρ **ἐκείνη** καὶ λῆμα **φονικόν**.

Τὸ μυθολογούμενον⁶ τέλος τῶν συζύγων τῶν 50 Δαναΐδων ἐνταῦθα ὁ ἐπιστολογράφος ὑπαινίσσεται, αἱ ὁποῖαι τῇ παρορμήσει τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἐφόνευσαν πάντας τούτους, πλὴν ἑνός, κατὰ τὴν πρώτην τοῦ γάμου νύκτα.

Ἐπειδὴ παρ' οὐδενί, ἐφ' ὅσον ἡδυνητήν νὰ ἐρευνήσω, οὔτε κυρίως λεξικογράφῳ, οὔτε παροιμιολογράφῳ, οὔτε παρ' ἄλλῳ τινὶ εὖρον ἐν παροιμιῷδαι χρήσει τὴν φράσιν: **χεῖρ ἐκείνη**, δῆλον ὅτι ἡ τῶν Δαναΐδων, εὐρίσκω διορθωτέον τὸ χωρίον εἰς: **χεῖρ ἐλεεινή**.

Διὰ τῆς διορθώσεως ταύτης α') δλοκληροῦται, νομίζομεν, ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἐνταῦθα γυναικός, ἐχούσης οὕτω: κληρονομικὴν ἐγκληματικότητα, — φονικὸν νοῦν, — χεῖρα ποταπὴν. — β') ἐπιτυγχάνεται ἀντιστοιχία καὶ συμμετρία φραστικὴ σχεδὸν εἰπεῖν: **πατὴρ Δαναός — χεῖρ ἐλεεινή — λῆμα φονικόν**. καὶ γ') ἄξιον λόγου παλαιογραφικὸν κώλυμα δὲν ὑφίσταται, δεδομένου, ὅτι τὸ παραδοθὲν **κ** δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ προῆλθεν ἐκ κακῶς ἀναγνωσθέντων, κακῶς γεγραμμένων ἢ ἐφθαρμένων πως τῶν γραμμάτων ΔΕ.

1. Εὐρώπη, στίχ. 147.

2. Εὐρώπη, στίχ. 152.

3. Εὐρώπη, στίχ. 90.

4. Περὶ τοῦ Διὸς α) ὑπὸ τὴν μορφήν βοός ἐμφανιζομένου πρβ. ΑΓ. C o o k, Zeus, voll. III, Cambridge, 1940, σ. 605 κ.ἑ. — β) ὡς πρὸς τὰς σχέσεις δ' αὐτοῦ καὶ τῆς Εὐρώπης βλ. τοῦ αὐτοῦ: voll. I, p. 464, 544, II, p. 929, 1131 κ.ἑ.

5. Βλ. Ὁμ. Ἰλ. Θ 185, Ψ 346.

6. Βλ. Ἀπολλοδ. Β 21 κ.ἑ.

Θὰ προέτεινον καὶ τὴν ἑξῆς διόρθωσιν: καὶ *χεῖρε κινεῖ καὶ λῆμα φονικόν* (= Δαναὸς πατὴρ κινεῖ σου τὰς χεῖρας καὶ τὸν φονικὸν νοῦν), ἐὰν δὲν ἐλογίζετο ὡς τολμηρότερον παλαιογραφικὸν πραξικόπημα ἢ διόρθωσις τοῦ: *ει* (τῆς λέξεως *ἐκείνη*) διὰ τοῦ: *ι* καὶ τῆς καταλήξεως: *η* διὰ τῆς: *ει*, ὡς τῷ: *κινεῖ* προσήκει. Ὑπὲρ τῆς διορθώσεως ταύτης συνηγορεῖ ἀκουστικὴ περὶ ὁμοσχίας ἐντύπωσις *ΧΕΙΡ' ΕΚΕΙΝΗ· ΧΕΙΡΕ ΚΙΝΕΙ*. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ θὰ ἔπρεπε τὸ σφάλμα νὰ δικαιολογηθῇ μᾶλλον ὡς προῖδὸν τὸ μὲν ἐξ ἀντιγραφῆς τοῦ χωρίου καθ' ὑπαγόρευσιν καὶ οὐχὶ κατ' ὄψιν ἐτέρου χειρογράφου γενομένης, τὸ δὲ ἐκ παραισθήσεως τῆς τονικῆς μορφῆς τῆς λέξεως *κινεῖ*, ἅτινα οὐχὶ ἀσυνήθῃ εἶναι κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν χειρογράφων.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΤΣΙΡΙΜΠΑΣ